

ÇİÇEKLİ KADIN

YORGUN SÜVARI

Hayat

Büyük Ressamlar Ansiklopedisi: 15

David

RESSAMIN PORTRESİ

1793'te, XVI. Louis'yi idama mahkûm eden Convention Meclisi, bu kararı 361 oyla almıştı, buna göre çoğunluk bir tek oyla sağlanmış oluyordu. Karardan sonra, aleyhte oy verenlerden biri, lehte oy verenlerden ressam David'e: — Siz de aleyhte oy verseydiniz, bu karar alınamayacaktı... demiş, buna David'in cevabı şu olmuştu:

— Mecliste kralın idamı için oy veren bir tek kişi çıksaydı, bilin ki o, ben olurum.

David, bu derece ateşli bir Cumhuriyetçiydi. Gerçekten, Büyük Fransız İhtilâli onda kendisinin en coşkun, gönüllü sanatçısını bulmuştu. Halk saray hayatının ihtişamına, şatafatlı yaşayışına nefret duyduğu sırada klasik zevklere doğru bir cereyan başlamıştı. Kadınlar eski Grek gömleklerine benzeyen sade elbiseler, sandallar giyiyorlar, saçlarına Romalı kadınlar gibi kına yakıyorlardı. Artık vaktiyle XIV. Louis'in saray terzisine «moda bakanları» unvanını vererek kurduğu Moda Bakanlığı falan yoktu, moda saraydan çıkmıyordu; kendi başına buyruk, hür, bağımsız halk kendi zevkini kendisi tayin ediyor, «moda» yaratabiliyordu.

Bu harekette ressam David en önde, en ileri gidenlerden biri oldu. Daha sonra, ondan Fransız milleti için yeni bir klasik moda yaratması istendiği vakit de David, büyük bir şevkle işe koyuldu. Artık kralın moda bakanları yoktu, fakat Fransız Cumhuriyet Hükümetinin bir moda bakanı vardı.

Bu tezat David'in hayatında daha sonra da görülecek, Fransız İhtilâlinin ressamı olan

Sabine halkı ve Romalıların kaçırdıkları kadınlar

BİNİCİNİN SELÂMI

MARAT'NİN ÖLÜMÜ

bu ateşli cumhuriyetç
İmparator Napoléon'un da saray
ressamı olacaktır.

Jacques Louis David 30 ağus-
tos 1748'te Paris'te doğdu. Ha-
li-vakti yerinde bir ailenin ço-
cuğuydu. Dokuz yaşındayken, ba-
bası bir düelloda öldü. Onu okul-
dan aldılar, büyük dayısı Fran-
çois Boucher'nin yanına verdi-
ler. Boucher, rokoko tarzında
güzel kadın tabloları yapmakla
tanınmış bir ressamdı. Büyük
dayı bu çocukta kendisini bile
aşacak bir istidat görünce, onu
üstat ressam Vien'in yanına çı-
rak yolladı.

Joseph Marie Vien, Fransa'da
klasik resme dönüş hareketini
ilk kuranlardan biriydi. 1766'da
Roma'daki Fransız Akademisine
müdür olarak giderken, David'i
de yanına aldı. David, Roma'da
hayallerinin cennetine düşmüş
gibi oldu: Eski eserlerle dolu bu
sanat merkezinde yeni bir kla-
sik devir açılmıştı. David bir
yandan atelyelerde çalışıyor, bir
yandan müzelerde incelemeler
yapıyordu.

Birkaç yıl sonra Paris'e usta-
sı Vien'le birlikte dönen David,
1784'te yeniden Roma'ya gitti.
İlk ustası Boucher'nin yanında
kartpostalvari kadın resimleri
çizmeye başladıktan sonra ikinci
ustası Vien'le birlikte Roma'da
bulduğu sıralarda yaptığı kla-
sik konulu tablolar, genç res-
samda bir üslup kargaşalığına
yol açmıştı. Bu ikinci Roma dö-
neminde kusurlarını büsbütün gi-
dermek, şahsiyetini bulmak isti-
yordu. Bu sefer, tarihî büyük
tablolar çizmeye girişti. «Hora-
tius'ların Yemini» ve «Sokrates'
in Ölümü», bu dönemin en baş-
ta gelen eserleridir.

David şimdi Roma'dan Fransa'ya
pek yüklü olarak dönüyordu.
Yeni klasik cereyanın bütün
heyecanı doluydu, bunu kendi
memleketinde tutturmaya çalış-
ılacaktı; sanatının en değerli
eserlerini yaratacaktı.

O sırada Fransa'da buna çok
elverişli bir hava esiyordu. Yüz-
yıllarca bir tapınak gibi görülen
saray, halk nazarında bütün iti-
barını kaybetmiş, (hayvanlar)
dedikleri kralla, kraliçeyle ilgili
her şey bir nefret kaynağı ol-
muştu. Onun için, millet alış-
lagelmiş bütün şekilleri redded-
iyor, her şeyde yenilik arıyor-
du. Sanatçılar artık sarayın kö-
lesi olarak, sarayın istediği ko-
nuları işlemekten uzak kalacak-
lar, geniş bir aydın orta sınıf
için çalışacaklardı.

İşte, bu esasları benimseyerek
ortaya atılan David, kısa zaman-
da Fransız İhtilâlinin ressamı
olarak tanındı. İhtilâlden sonra
kurulan idarede gittikçe daha fa-
al görevler alarak, Robespierre'
in sanat bakanı durumuna geldi.
David, eski Grek ve Roma kıya-
fetlerinden aldığı ilhamlarla ka-
dınlar, erkekler için yeni elbi-
seler çizdiği gibi, şenlikler, bay-
ramlar, halk oyunları düzenliyor,
bunların programlarını, kostüm-
lerini, dekorlarını hazırlıyordu.
Cumhuriyet Fransa'sının bütün
sanat işleri ondaydı. Bu arada,

da da cumhuriyet davalarını ele
alıyordu. İhtilâde hayatlarını
kaybedenler serisinden olan Jean
Marat, Joseph Barras portreleri
bu devrin başlıca eserleri ara-
sındadır.

1794'te Robespierre düşünce,
David'in de durumu sarsıldı. Bir
ara, mahkemeye sevk edilmek
tehlikesi bile geçirdi, en sonun-
da, bir müddet Luxembourg Sa-
rayında hapis yatmakla kurtul-
du. Orada yaptığı «Luxembourg
Bahçesi», David'in nadir manzara
resimlerinden biridir.

Büyük ressam, birkaç yıl sö-
nük bir hayat yaşadktan sonra,
Napoléon'un iktidara gelmesi
üzerine yeniden yüksek bir mev-
ki kazandı.

David, gönlünü her yeniliğe,
her büyüklüğe, daha doğrusu ye-
ninin, büyüklüğün güzelliğine
kaptıran bir sanatçıydı. Bir za-
manlar ihtilâl bayrağını dalga-
landıranların başında gelen res-
sam, kralın idamı için hiç dü-
şünmeden oy veren Cumhuriyetçi
Convention üyesi, şimdi, bir
imparatorun emrinde çalışıyor,
onun taç giyişinin tablosunu ya-
pıyordu.

David, bu tablosunda Napoléon'un,
kendi eliyle, karısı
Josephine'e imparatoriçe tacını
giydirdiğini canlandırmıştır.

David, Napoléon'un başressa-
mı olmuştu. İmparator ona sara-
yın taht odasını süslemek üze-
re dört tablo ismarlamıştı. Bun-
lardan «Taç Giyme Töreni» ile
«Kartallar» yapılmış, imparatoru
Notre-Dame Kilisesinde, ay-
rıca Paris'te Şehir Konağına gi-
rerken gösterecek olan son ikisi
taslak halinde kalmıştır.

Napoléon düştükten sonra Da-
vid'in de yıldızı söndü. Hükü-
meti yeniden ele alan krallıklar
vaktiyle XVI. Louis hakkında
idam kararı verenleri cezalandır-
ma yoluna gidiyorlardı. David,
bundan kurtulabilmek için Belçi-
ka'ya kaçtı, ömrünün sonuna
kadar da orada kaldı, 29 aralık
1825'te yetmiş yedi yaşında
Brüksel'de öldü.

Hayatı siyasi dalgalanmalar
arasında bir hayli rahatsız geç-
miş olan David, Fransız resmi-
ne, dolayısıyla Avrupa resmine,
hatta bugünkü resme çok şey
kazandırmış bir ressamdır. Ro-
koko resmiyle modern resim ara-
sındaki uçurumu o doldurur. Bir
rokoko ressamı olarak başlamış,
yeni bir klasik cereyan yarata-
rak bundan gerçekçiliğe geçmiş,
böylece yeni akımların temelini
atmıştır. İlk tablolarındaki süs-
lü, özentili üslubu klasik tarza
geçmesiyle bırakmış, klasik üs-
lûptaki eserlerini ise gerçekçili-
ğin ışıklarıyla aydınlatmasını
bilmiştir. Brüksel'de kaldığı son
on yıl içinde Belçika resmine de
büyük tesiri olmuş, atelyesi Bel-
çika resim hayatının merkezi ha-
line gelmiştir.

«Horatius'ların Yemini», onun
ilk klasik eserlerine en güzel bir
örnek olarak gösterilir. «Madame
Récamier» portresi klasikle ger-
çekçilik arası devrenin en güzel
eserlerinden biridir.